

شناخت میزان رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی روستایی

(مورد مطالعه: دهستان دیوشل، شهرستان لنگرود)

مجید یاسوری^{۱*}، معصومه نوروزی‌نژاد^۲، سیده فاطمه امامی^۳

۱. استاد گروه جغرافیا، دانشگاه گیلان

۲. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه گیلان

۳. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تهران

(دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۲۹ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۳۱)

Recognizing the Level of Satisfaction of Villagers with the Implementation of the Rural Conducting Plan (Case Study: Rural District of Divshal, Langroud Township)**Majid Yasouri^{1*}, Masoumeh Norouzinezhad², Seyyede Fatemeh Emami³**

1. Professor, Department of Geography, University of Guilan

2. Ph.D. Student in Geography and Rural Planning, University of Guilan

3. Ph.D. Student in Geography and Rural Planning, University of Tehran

(Received: 20/Nov/2020)

Accepted: 22/Aug/2021)

Abstract

One of the most important plans of the government to organize the country's villages in the last two decades has been the rural conducting plan. It seems necessary to evaluate the consequences of the implementation of these plans in different dimensions in order to know the results and also to identify their strengths and weaknesses. The aim of the present study was to evaluate and analyze the level of satisfaction of villagers with the economic, social and physical performance of the implementation of the rural conducting plans in Divshal rural district. The research is descriptive and survey type. The statistical population of the study was 2671 rural households and the sample size according to Cochran's formula was 336. Data analysis was performed using Pearson correlation coefficient test, regression test and path analysis using Amos software. According to the research findings, the correlation coefficient was 0.708, according to which there is a direct and positive relationship between the implementation of the rural conducting plans and the realization of villagers' satisfaction with the rural environment. Based on the adjustment coefficient (0.63), more than 63% of the satisfaction indicators can be explained. The results of one-sample t-test showed that the performance of the rural conducting plans in different dimensions was higher than the theoretical median of the research objectives. According to the results of route analysis, the highest impact belongs to the variables of housing and environment and the least impact belongs to the variables of participation and employment in the non-agricultural sector. As a result, the physical dimension of the project implementation had the most and the social dimension had the least impact on the level of villagers' satisfaction with the implementation of the rural conducting plans.

Keywords: Rural Settlement, Rural Conducting Plans, Satisfaction, Rural District of Divshal.

چکیده

یکی از مهم‌ترین طرح‌های دولت برای ساماندهی روستاهای کشور در بیش از دو دهه گذشته، طرح هادی روستایی بوده است. ارزیابی پیامدهای اجرای این طرح‌ها در ابعاد مختلف به منظور اطلاع از پیامدها و همچنین شناسایی نقاط قوت و ضعف آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. تحقیق حاضر، با هدف ارزیابی و تحلیل میزان رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی اجرای طرح هادی در دهستان دیوشل است. تحقیق به صورت توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق، ۲۶۷۱ خانوار روستایی و حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران، ۳۳۶ بوده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، آزمون رگرسیون و تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار Amos انجام شده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، میزان ضریب همبستگی ۰/۷۰۸ بوده است که طبق آن ارتباط مستقیم و مثبت بین اجرای طرح هادی روستایی و تحقق رضایت‌مندی روستاییان از محیط روستا برقرار است. بر اساس ضریب تعدیل (۰/۶۳)، بیش از ۶۳ درصد از شاخص‌های رضایت‌مندی قابل تبیین است. نتایج حاصل از آزمون T تک‌نمونه‌ای نشان داد که عملکرد طرح هادی در ابعاد مختلف از میانه نظری اهداف تحقیق بیشتر بوده است. بر اساس نتایج تحلیل مسیر، بیشترین تأثیر به متغیرهای مسکن و محیط‌زیست و کمترین تأثیر به متغیرهای مشارکت-پذیری و اشتغال در بخش غیرکشاورزی تعلق دارد؛ در نتیجه بعد کالبدی اجرای طرح، بیشترین و بعد اجتماعی، کمترین اثرگذاری را بر سطح رضایت روستاییان از اجرای طرح هادی داشته است.

واژه‌های کلیدی: سکونتگاه روستایی، طرح هادی، رضایت‌مندی،

دهستان دیوشل.

*Corresponding Author: Majid Yasouri

E-mail: yasoori@um.ac.ir

مقدمه

برنامه‌ریزی در مناطق روستایی نیازمند توجه به رویکردهای ساختاری و فضایی در این مناطق است (Ramniceanu, 2007: 417). در این زمینه، فراهم ساختن امکانات و زیرساخت‌های مختلف و بهسازی و توسعه سکونتگاه‌های روستایی، یکی از مؤلفه‌های مهم برنامه‌ریزی توسعه روستایی و به ویژه توسعه کالبدی به شمار می‌رود (Liu, 2007: 564). یکی از مهم‌ترین طرح‌های دولت برای ساماندهی و توسعه روستاهای کشور، طرح هادی روستایی است. این طرح با رویکردی مبتنی بر محوریت تحولات کالبدی در توسعه روستاها، به اجرای پروژه‌هایی پرداخت که در پی متحول ساختن کالبد روستاها و دستیابی به توسعه روستایی بودند. در واقع آنچه ضرورت برنامه‌ریزی کالبدی را در راستای طرح هادی محرز کرد؛ نابسامانی وضع فیزیکی روستاهاست که بی تردید تغییر و دگرگونی در کالبد روستا، تحول در سایر ابعاد را نیز در پی خواهد داشت (بهرامی، ۱۳۹۶: ۶۷).

با گذشت بیش از چند دهه از شروع اجرای طرح‌های هادی در مناطق روستایی کشور، شاهد اثرات مختلف در زمینه‌های کالبدی-فضایی هستیم (مستی و دیگران، ۱۳۹۵: ۲). تغییرات اجتماعی و اقتصادی روستا نیاز به بهسازی محیط روستایی دارد و لازمه این امر، انجام طرح مناسب کالبدی آن است (علینقی‌پور و پوررمضان، ۱۳۹۳: ۱۰۲). از آنجایی که در آینده احتمال تبدیل روستاهای پر جمعیت به نقاط شهری وجود دارد، اجرای موثرتر طرح هادی روستایی از لحاظ پایه‌ریزی درست ساختار کالبدی شهرهای نوظهور، دارای اهمیت است (عظیمی و جمشیدیان، ۱۳۸۴: ۲۶). از طرفی، دستیابی به توسعه‌یابدار نیاز به ارزیابی مداوم از شاخص‌های آن دارد تا بتواند وضعیت فعلی را تحت نظر داشته باشد و در نتیجه، تصمیمات صحیحی را همراه با برداشتن اقدامات لازم برای حفظ سرعت توسعه انجام دهد. (Hedayati, Moghadam & Nouri, 2015: 23)

اکنون که چند دهه از اجرای طرح‌های هادی در کشور می‌گذرد، ارزیابی پیامدهای اجرای این طرح‌ها در ابعاد مختلف، به ویژه ارزیابی میزان رضایت روستاییان از عملکرد طرح هادی، می‌تواند تا حدود زیادی در مدیریت و اجرای بهتر این طرح کمک کند (حیدری‌مکرر و دیگران، ۱۳۹۴: ۵۹). در این راستا، هدف تحقیق حاضر، ارزیابی و تحلیل میزان رضایت-مندی روستاییان از عملکرد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی طرح

هادی در دهستان دیوشل شهرستان لنگرود است. در واقع این مطالعه به دنبال پاسخگویی به این پرسش است که رضایت روستاییان از عملکرد اجرای طرح هادی در ابعاد مختلف در محدوده مورد مطالعه، چگونه بوده است؟ برای دستیابی به پاسخ سوال تحقیق، اثرات طرح مذکور در سه بعد کالبدی، اجتماعی و اقتصادی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت.

رویکرد کالبدی- فضایی از دهه ۱۹۷۰ در برنامه‌ریزی‌های روستایی مورد توجه قرار گرفته است. این نوع برنامه‌ریزی در قالب فعالیت‌های فیزیکی و عمرانی مؤثر در آبادانی و نوسازی روستاها انجام می‌گیرد (اصغری‌لغمجانی و معصومی‌جشنی، ۱۳۹۵: ۱۷۲).

توسعه روستایی، هر دو بعد اجتماعی-اقتصادی و کالبدی-فضایی را دربر می‌گیرد. بدون توجه به ویژگی‌های کالبدی روستاها، توسعه در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی آثار نامطلوبی خواهد داشت (موسوی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۲۶). برای دستیابی به برنامه‌ریزی کارآمد، باید فضای موجود برنامه‌ریزی و مدیریت شود (Udovč, 2007: 350). طرح هادی روستایی با هدف اصلی ارتقای سطح کیفی ساختار کالبدی مناطق روستایی و در نتیجه بهبود وضعیت اجتماعی-اقتصادی آنها و در نهایت دستیابی به توسعه روستاها در سطح کشور به وجود آمده است (رضایی و صفا، ۱۳۹۳: ۱۵۲). با اجرای طرح هادی، بافت فیزیکی روستاها نسبت به قبل از اجرای طرح‌ها، بهتر شده و علی‌رغم کاستی‌های فراوان در اجرای این طرح‌ها، زمینه تحولات مثبت در نواحی روستایی به ویژه در زمینه زیست‌محیطی و اجتماعی را فراهم آورده است (سجاسی‌قیداری، ۱۳۹۵: ۱۵۴). روستاییان به طور مداوم به دنبال دستیابی به برخی از خدمات زیرساختی از طریق طرح‌های هادی هستند تا سطح کیفیت زندگی خود را افزایش دهند که نتیجه آن ارتقای سطح رضایت‌مندی سکونتی روستاییان است (اصغری‌لغمجانی و معصومی‌جشنی، ۱۳۹۵: ۱۸۵). در راستای اجرای این طرح، دگرگونی‌های قابل‌توجهی در زمینه‌هایی مانند معابر جدید، سهولت دسترسی، افزایش قیمت مسکن و زیباسازی شبکه - معابر صورت گرفته است (کدیور و شوهانی‌نژاد، ۱۳۹۴: ۱۰۴). بنابراین اجرای طرح هادی موجب تغییر چهره فیزیکی روستا و در نتیجه، تأمین امکانات لازم برای زندگی و افزایش علاقه-مندی روستاییان به ادامه سکونت در روستاها شده است (عظیمی و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۶). تحقیقات مختلفی در این

زمینه انجام شده که در جدول ۱ به برخی از مهم‌ترین آنها اشاره شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

منبع: (بهرامی، ۱۳۹۶: ۷۰؛ عنایستانی و دیگران، ۱۳۹۵: ۸۹؛ توکلی و رزلا نسری، ۱۳۹۵: ۱۵۲؛ عنایستانی و حاجی‌پور، ۱۳۹۲: ۱۷؛ علینقی‌پور و پور رمضان، ۱۳۹۳: ۱۰۶؛ شماعی و دیگران، ۱۳۹۳: ۷۹؛ عزیزپور و دیگران، ۱۳۹۰: ۷۴؛ عظیمی و جمشیدیان، ۱۳۸۴: ۲۸).

جدول ۱. خلاصه‌ای از سوابق پژوهش

نویسنده	عنوان	سال	روش و نتایج
بهرامی و حیدری	ارزیابی سطح رضایتمندی روستاییان از اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه موردی: دهستان نگل شهرستان سنندج)	۱۳۹۶	این تحقیق با روش توصیفی-تحلیلی و انجام روش‌های آماری آزمون کای اسکور و فریدمن انجام شده است. یافته‌ها نشان داد اجرای طرح هادی به لحاظ کالبدی تا حد قابل توجهی موجب تغییر در چشم‌انداز روستاها گردیده، اما مشکلات عدم تخصیص اعتبارات کافی موجب ناتمام ماندن اجرای طرح و همچنین عدم برخورداری از تسهیلات بانکی به منظور نوسازی و بهسازی مسکن از مهم‌ترین عوامل ناراضیاتی مردم روستاها بوده است.
عنایستانی و همکاران	بررسی تاثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان شهرستان فریمان	۱۳۹۵	هدف تحقیق، بررسی تاثیر اجرای طرح هادی روستایی بر کیفیت زندگی روستاییان بوده است که با روش توصیفی-تحلیلی و همبستگی انجام شد. نتایج به دست آمده نشان داد که بین اجرای طرح هادی و بعد عینی کیفیت زندگی ارتباط معنادار یا ضریب ۰/۷۵ وجود دارد.
ربیعی‌فر و	تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در بهبود ابعاد کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی با روش توصیفی-	۱۳۹۴	این تحقیق با هدف ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در بهبود ابعاد کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی با روش توصیفی-

حضرتی	کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی	تحلیلی و آزمون‌تی و تحلیل‌مسیر انجام شده است. طبق نتایج تحقیق، اجرای طرح هادی با میانگین ۴، موجب بهبود شاخص کالبدی-فضایی شده است.
کدیور و شوهانی‌نژاد	بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی و محیطی حاصل از اجرای طرح-های هادی در نواحی روستایی (نمونه موردی: دهستان میش-خاص-ایلام)	هدف تحقیق، شناسایی پیامدهای ناشی از اجرای طرح هادی روستایی در دهستان میش خاص شهرستان ایلام و همچنین روش، به شیوه تحلیل-کاربردی و آزمون خیدو است. بر اساس نتایج، بیشترین اثرات اجرای طرح‌ها در تغییر بافت واحدهای مسکونی، معابر و کاهش مشکلات زیست‌محیطی بوده است.
پورطاهری و همکاران	ارزیابی عملکرد طرح‌های هادی روستایی در توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای نیوت و خوران شهرستان ایوانغرب)	هدف پژوهش، ارزیابی عملکرد طرح‌های کالبدی در توسعه سکونتگاه‌های روستایی با تاکید بر ارزیابی اجرای طرح هادی روستایی است. برای ارزیابی از دو روش آماری مقایسه میانگین‌ها و آزمون ویلکاکسون استفاده شد. بر اساس نتایج، اجرای طرح هادی در دو روستا در رسیدن به اهداف کالبدی مانند بهبود معابر و بهبود مسکن و ساخت‌وسازها موفق بوده اما در بهبود وضعیت خدمات روستایی تغییر مثبتی ایجاد نکرده است.
Shijie et al	بررسی نقش اصلاحات زیرساختی-فیزیکی در دستیابی به توسعه متوازن نواحی روستا-شهری	ایجاد و توسعه اصلاحات زیرساختی نقش بسیار مهمی در دستیابی به توسعه هماهنگ اجتماعی-اقتصادی بین مناطق روستایی و شهری دارد. با توجه به یافته‌های پژوهش، ضعف مدیریتی و نبود اعتبارات کافی و عدم حمایت مالی از روستاییان برای ایجاد اصلاحات، ایجاد مسایل زیست-محیطی و آسیب رساندن به طبیعت در روستا، وجود برخی مشکلات فنی در اجرای طرح‌ها، مشارکت پایین افراد محلی در برخی مناطق و آشنایی پایین دست اندرکاران طرح‌ها با شرایط اجتماعی-فرهنگی مناطق روستایی، از مهم‌ترین مشکلاتی است که سبب کاهش اثربخشی فعالیت‌ها می‌شوند.
Long et al	ارزیابی توسعه کالبدی در مناطق روستایی چین	مهم‌ترین مشکلات و موانع اجرای طرح‌های توسعه کالبدی-فیزیکی شامل؛ ضعف در سیاست‌گذاری دولتی و نبود انگیزه‌های کافی برای توسعه عمرانی روستاها، تقلید از طرح‌های شهری و از بین رفتن بافت سنتی روستاها، کمبود منابع مالی جهت اجرای طرح‌ها و پروژه‌های توسعه کالبدی، عدم توجه کافی به توسعه مناطق روستایی، شکاف درآمدی بین مناطق روستایی و شهری و پراکندگی مناطق روستایی و موقعیت جغرافیایی آن‌ها دانسته‌اند.

حاضر با تحقیق بهرامی و حیدری (۱۳۹۶) با عنوان «ارزیابی سطح رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه‌موردی: دهستان نگل شهرستان سنندج)» مشابهت دارد. آن‌ها در تحقیق‌شان با استفاده از ۲۷ گویه و انجام روش-های کای‌اسکوئر و فریدمن، سطح رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی را مورد بررسی قرار دادند، اما در پژوهش-حاضر، بررسی سطح رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح، توسط ۱۳ شاخص و ۵۳ گویه و با استفاده از روش‌های آماری متفاوت، صورت گرفته است.

با بررسی پژوهش‌های صورت گرفته در مورد طرح هادی روستایی، مشخص شد که اکثر تحقیقات به مطالعه ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی بر مناطق روستایی صورت گرفته است، اما در این میان به بعد رضایت‌مندی روستاییان از نتایج اجرای طرح هادی کمتر توجه شده است. با توجه به ضرورت ارزیابی نتایج طرح‌ها برای شناسایی پیامدها و در نتیجه بهبود روند تهیه و اجرای آن‌ها، پژوهش حاضر به منظور بررسی سطح رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی صورت گرفته است. در این مورد، تحقیق

داده‌ها و روش کار

صورت کتابخانه‌ای و پیمایشی بوده است. نوع ارزیابی در این تحقیق از نوع ارزیابی پس از اجرا بوده که در سه بعد کالبدی، اجتماعی و اقتصادی صورت گرفته است. جامعه آماری تحقیق، ۲۶۷۱ خانوار روستایی است که بر اساس فرمول کوکران با استفاده از سطح اطمینان ۹۵ درصد، حجم نمونه ۳۳۶ خانوار تعیین شد. همچنین آلفای کرونباخ بعد کالبدی ۰/۸۳۲، بعد اجتماعی ۰/۷۱۶ و بعد اقتصادی ۰/۷۵۶ می باشد که پایایی آن‌ها دارای اعتبار است. در نهایت تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون T تک‌نمونه‌ای، آزمون ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار Amos انجام شده است.

هدف اصلی تحقیق حاضر، ارزیابی و تحلیل میزان رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی در ابعاد؛ اقتصادی، اجتماعی و کالبدی در دهستان دیوشل شهرستان لنگرود است. در این راستا، تحقیق دارای سه هدف فرعی است: ۱- میزان رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد اقتصادی اجرای طرح هادی در محدوده مورد مطالعه؛ ۲- میزان رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد اجتماعی اجرای طرح هادی در محدوده مورد مطالعه و ۳- میزان رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد کالبدی اجرای طرح هادی در محدوده مورد مطالعه. در این راستا، پژوهش حاضر به لحاظ روش‌شناسی، به صورت توصیفی و از نوع پیمایشی صورت گرفته و همچنین جمع‌آوری اطلاعات به دو

جدول ۲. شاخص‌ها و متغیرهای مورد بررسی در تحقیق

بعد	شاخص	گویه
کالبدی	مسکن	افزایش کیفیت مسکن از نظر مصالح به کاررفته و تجهیزات (شکل مطلوب، استحکام، امنیت)، انسجام بافت مسکونی (یکپارچگی بین ظاهر خیابان، کاربری زمین و ساختمان‌های روستا)، کاهش تراکم خانوار در واحد مسکونی (هر مسکن متعلق به یک خانواده)، بهسازی و مقاوم‌سازی مسکن، نظارت بر ساخت و سازهای جدید (اخذ پروانه ساخت از دهیاری)
	شبکه معابر	تعریض معابر و سهولت رفت و آمد، کیفیت پوشش معبر اصلی روستایی (کیفیت آسفالت)، کیفیت معابر فرعی، رعایت ضوابط فنی طرح در مورد معابر (درجه بندی مناسب معابر بر اساس خیابان‌های درجه ۱ و ۲ و ۳، احداث معابر)، زیبا سازی معابر
	مکان‌گزین خدمات	خدمات تجاری، خدمات فرهنگی، آموزشی، خدمات ورزشی، خدمات برق و آب و گاز (مکان قرارگیری لوله‌های آب و گاز و همچنین تیرهای برق در مکان مناسب)
	کاربری اراضی	نحوه توزیع خدمات (ایجاد شبکه ارتباطی منظم و ساماندهی منطقی نظام توزیع خدمات در سطح روستا)، مکانیابی مناسب انواع کاربری‌ها مانند مکان‌یابی گورستان، دفع آب‌های سطحی، محدود شدن ساخت‌وسازهای جدید در زمین‌های زراعی، توسعه امکانات و خدمات رفاهی زیربنایی، میزان توسعه کاربری بهداشتی-درمانی، میزان توسعه کاربری آموزشی، میزان توسعه کاربری فرهنگی-ورزشی
	محیط زیست	جمع‌آوری و هدایت آب‌های سطحی از معابر روستا مانند ایجاد جوی‌های کناره خیابان، جمع‌آوری زباله، دفع فاضلاب روستایی، ایجاد و گسترش فضای سبز، رعایت مقررات ایمن‌سازی در روستا برای کنترل سوانح طبیعی مانند کاهش اثرات مخرب سیل و زلزله، کیفیت آبرسانی (وضعیت تاسیسات و شبکه آبرسانی مانند منابع آب و پمپاژها)
اجتماعی	مهاجرت	میزان مهاجرت معکوس به روستا، انگیزه شغلی در مهاجرت به شهر، انگیزه دسترسی به خدمات در مهاجرت به شهر
	اعتماد به دولت	افزایش مشارکت مردم در تهیه طرح، میزان شرکت در انتخابات مختلف در سطح روستا و ملی
	رضایت‌مندی از	رضایت از بهبود خدمات آموزشی روستا، میزان رضایت از خدمات بهداشتی و درمانی، میزان رضایت از

محیط‌روستا	زیباسازی محیط‌روستا، رضایت از معابر و عرض خیابان‌ها و کوچه‌ها، افزایش قیمت‌زمین و مسکن به- وسیله صدور اسناد مالکیت و یا ایجاد گذرگاه‌های مهم و درجه ۱ در جوار آن‌ها
مشارکت‌پذیری	افزایش روحیه همکاری و مشارکت در امور روستایی، مشارکت در نگهداری از پروژه‌های اجراشده طرح هادی
اقتصادی	افزایش درآمدهای کارگاهی و صنعتی، افزایش مراکز تجاری، افزایش فرصت‌های اقتصادی، کاهش مهاجرت جمعیت فعال به شهر، افزایش اشتغال زنان از طریق اجرای طرح‌های اشتغالزایی
سرمایه‌گذاری	افزایش سرمایه‌گذاری در امور تولیدی و کارگاهی، میزان سرمایه‌گذاری در امور خدماتی، افزایش سرمایه‌گذاری جهت نوسازی واحدهای مسکونی، افزایش وسایل نقلیه به وسیله بهبود وضعیت معابر و همچنین بهبود وضع معیشت
اشتغال غیر-کشاورزی	افزایش مراکز خدماتی و تجارت، افزایش فرصت‌های شغلی در بخش صنعت و خدمات
اعتبارات	میزان استفاده از اعتبارات جهت مقاوم‌سازی و نوسازی مساکن، میزان اعتبارات تخصیص یافته به روستا جهت اجرای طرح، میزان کاهش هزینه زندگی از طریق دسترسی به خدمات

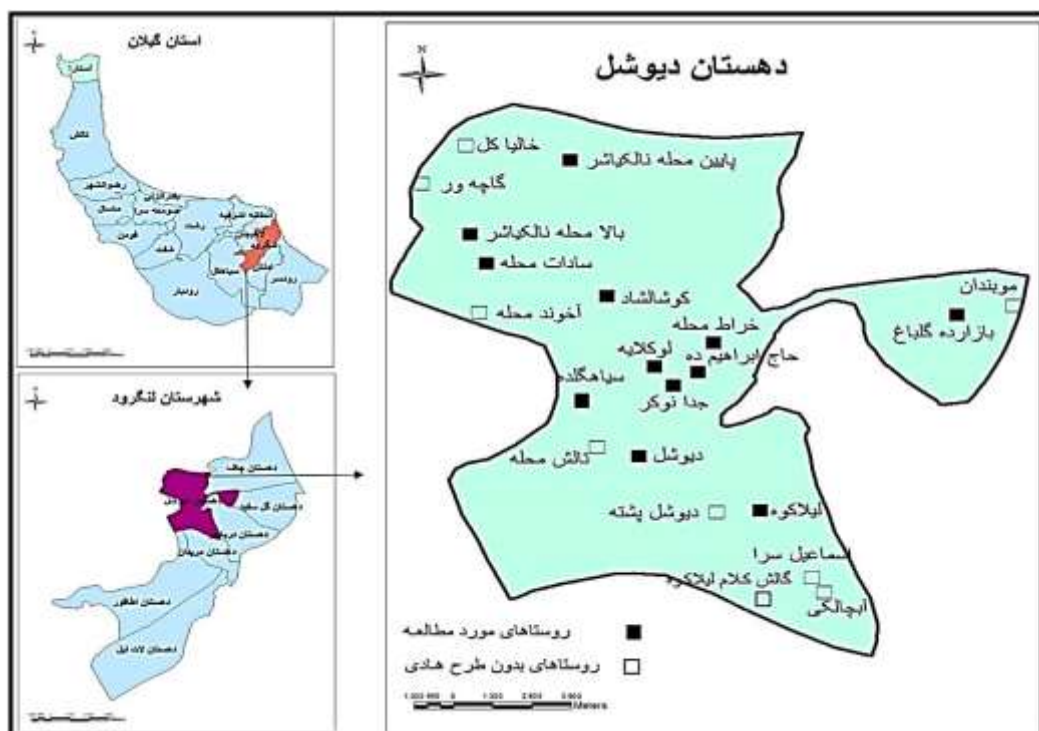
منبع: (بهرامی، ۱۳۹۶: ۷۰؛ عنابستانی و دیگران، ۱۳۹۵: ۸۹؛ توکلی و رزلا نسری، ۱۳۹۵: ۱۵۲؛ عنابستانی و حاجی‌پور، ۱۳۹۲: ۱۷؛ علینقی‌پور و پوررمضان، ۱۳۹۳: ۱۰۶؛ شمعی و دیگران، ۱۳۹۳: ۷۹؛ عزیزپور و دیگران، ۱۳۹۰: ۷۴؛ عظیمی و جمشیدیان، ۱۳۸۴: ۲۸).

اخیر در آنها طرح هادی به اجرا درآمده، انجام شده است. بر اساس داده‌های سرشماری ۱۳۹۵، جمعیت آن ۷۵۷۸ نفر و تعداد خانوار نیز برابر با ۲۶۷۱ است. در سایر سکونتگاه‌های روستایی دهستان، تا به امروز طرح هادی به اجرا درنیامده است.

محدوده مورد مطالعه، دهستان دیوشل در شهرستان لنگرود استان گیلان است. این دهستان دارای ۲۱ سکونتگاه روستایی است. طبق سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت دهستان ۱۰۲۶۱ نفر و تعداد خانوار ساکن در آن نیز برابر با ۳۶۰۴ است. این بررسی در ۱۲ سکونتگاه روستایی که طی سال‌های

جدول ۳. تعداد جمعیت، تعداد خانوار و حجم نمونه روستاهای مورد مطالعه

روستا	جمعیت	خانوار	حجم نمونه
بالامحله نالکیاشر	۱۴۹	۶۰	۸
پائین محله نالکیاشر	۲۰۸	۷۹	۱۰
سادات محله	۱۵۰	۶۰	۸
کوشالشاد	۹۸۹	۳۵۲	۴۴
لوکلایه	۴۱۰	۱۵۵	۱۹
بازارده گلباغ	۵۰۲	۱۸۸	۲۴
جدانوکر	۲۷۱	۱۰۶	۱۳
حاج‌ابراهیم ده	۲۸۱	۹۹	۱۲
خراطمحله	۳۴۳	۱۲۲	۱۵
دیوشل	۲۰۹۴	۷۷۷	۹۸
لیلاکوه	۱۸۸۵	۵۶۴	۷۱
سیاهکلده	۲۹۶	۱۰۹	۱۴
جمع	۷۵۷۸	۲۶۷۱	۳۳۶

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی دهستان دیوشل

شکل ۳. نمونه‌هایی از تعریض و سنگ‌فرش کردن معابر روستایی در دهستان دیوشل

و داده‌ها در هر یک از شاخص‌ها با این اعداد سنجیده شده‌اند. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای (جدول ۵) نشان می‌دهد که عملکرد ابعاد کالبدی، اجتماعی و اقتصادی طرح هادی در دهستان دیوشل از میانه‌نظری اهداف تحقیق بیشتر بوده‌است. با توجه به شاخص T می‌توان اذعان داشت که وضعیت ابعاد سه‌گانه بهتر از حد متوسط است.

شرح و تفسیر نتایج

در این بخش از یافته‌های پژوهش (توصیفی)، به منظور تعیین میزان رضایت مردم از عملکرد طرح هادی، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. از آنجا که پرسشنامه در قالب طیف لیکرت ۵ طبقه‌ای تنظیم و پس از ترکیب نماگرها و ساختن شاخص، عدد ۳/۱ به عنوان حد متوسط در نظر گرفته شده است

جدول ۴. برآورد میانگین ابعاد مختلف سطح رضایت‌مندی روستاییان

خطای تخمین زده شده میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	ابعاد
۰/۰۸	۰/۳۲	۳/۱۴	۳۳۶	کالبدی
۰/۰۲	۰/۳۶	۳/۱۷	۳۳۶	اجتماعی
۰/۰۲	۰/۴۴	۳/۳۹	۳۳۶	اقتصادی

جدول ۵. تحلیل T تک نمونه‌ای برای مقایسه ابعاد سطح رضایت‌مندی نمونه‌های مورد مطالعه با نمره معیار

عدد مفروض = ۳/۱					
متغیرها	t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	اختلاف میانگین	
				حد پایین	حد بالا
کالبدی	۲/۰۵۶	۳۳۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱۶	۰/۰۷۰۹
اجتماعی	۰/۳۲۳	۳۳۶	۰/۰۰۰	۰/۰۴۵۱	۰/۰۳۲۴
اقتصادی	۱۲/۴۶۵	۳۳۶	۰/۰۰۰	۰/۲۴۸۸	۰/۳۴۲۰

اعتبارسنجی مدل مفهومی، سازه‌ها و نشانگرهای سنجش رضایت‌مندی روستاییان در منطقه، مورد مطالعه قرار گرفتند. هر یک از سازه‌ها توسط نشانگرهای مختلفی مورد سنجش قرار گرفته است که در جدول ۶ نمایش داده شده است.

– تحلیل مسیر با استفاده از شاخص‌های برازندگی الگوهای معادلات ساختاری (Amos)

به منظور بررسی قدرت نشانگرهای سازه‌های رضایت‌مندی، از مدل تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. برای

جدول ۶. شاخص‌ها و نشانگرهای آن در مدل

نماد در مدل	نشانگر	سازه‌ها
X1	مسکن	کالبدی (A1)
X2	شبکه‌معیار	
X3	مکان‌گزینی خدمات	
X4	محیط‌زیست	
X5	کاربری‌اراضی	
X6	مهاجرت	اجتماعی (A2)
X7	اعتماد به دولت	
X8	رضایت‌مندی از محیط‌روستا	
X9	مشارکت‌پذیری	اقتصادی (A3)
X10	درآمدزایی	
X11	سرمایه‌گذاری	
X12	اشتغال غیرکشاورزی	
X13	اعتبارات	

برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA استفاده شده است. با توجه به اینکه مقدار کای‌اسکوئر معنادار است و سطح معناداری آن ۰/۰۱ گزارش شده است، اما مقدار آن تقسیم بر درجه آزادی برابر ۲/۰۲ است که نشان‌دهنده برازش مناسب مدل است. علاوه بر مقدار کای‌اسکوئر، در این پژوهش برای ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های دیگر نیز بهره گرفته شد، که در جدول ۷ ارائه شده است.

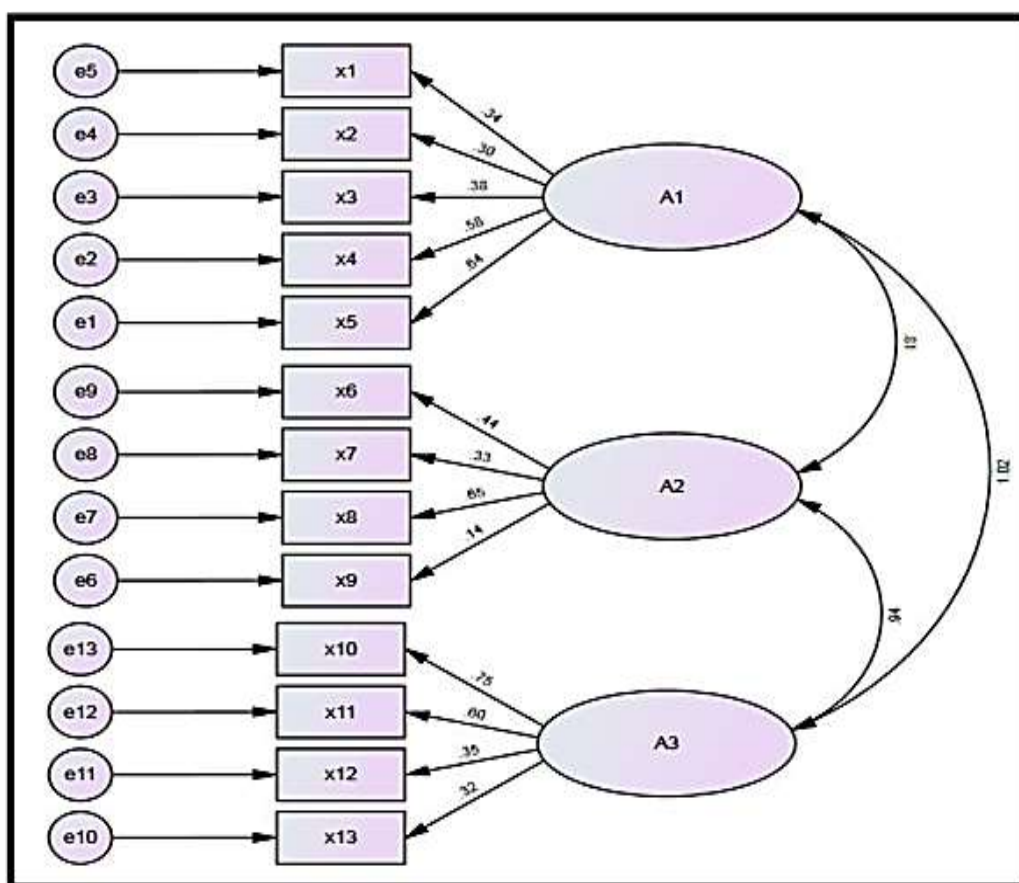
برای ارزیابی مدل تحلیل عاملی اکتشافی چندین مشخصه برازندگی وجود دارد. در این پژوهش برای ارزیابی مدل تحلیل-عاملی اکتشافی از شاخص‌های کای‌اسکوئر χ^2 ، میانگین مجذور RMR و شاخص برازندگی GFI، شاخص تعدیل برازندگی AGFI، شاخص نرم‌شده برازندگی NFI، شاخص نرم‌نشده برازندگی NNFI، شاخص برازندگی فزاینده IFI، شاخص برازندگی تطبیقی CFI و شاخص بسیار مهم ریشه دوم

جدول ۷. شاخص‌های برازش

شاخص	معیارها	مقادیر گزارش شده	نتیجه
نسبت مجذور کای χ^2 به درجه آزادی	کمتر از ۳	۲/۵۵	تأیید می‌کند
ریشه دوم واریانس خطای تقریب RMSEA	$< 0/08$	$0/07$	تأیید می‌کند
شاخص برازش تطبیقی CFI	$> 0/9$	$0/92$	تأیید می‌کند
شاخص برازش هنجار شده NFI	$> 0/8$	$0/88$	تأیید می‌کند
شاخص نرم نشده برازش NNFI	$> 0/8$	$0/88$	تأیید می‌کند
شاخص برازندگی فزاینده IFI	$> 0/9$	$0/92$	تأیید می‌کند
مجذور پس ماندها RMR	$> 0/05$	$0/08$	تأیید می‌کند
شاخص نیکویی برازش GFI	$> 0/85$	$0/87$	تأیید می‌کند
شاخص نیکویی برازش اصلاح شده AGFI	$> 0/8$	$0/85$	تأیید می‌کند

سطح رضایت‌مندی، از برازش قابل قبولی برخوردار است.

با توجه به مقادیر گزارش‌شده شاخص‌های برازندگی در جدول ۷، مشاهده می‌شود که مدل اندازه‌گیری

شکل ۳. دیاگرام مدل اندازه‌گیری برحسب مقدار بار عاملی استاندارد و تعیین نقش هر یک از فاکتورهای رضایت‌مندی روستاییان

جدول ۸. نتایج مربوط به برآورد مدل سطح تحقق‌پذیری رضایت‌مندی حاصل از اجرای طرح هادی روستایی

متغیر	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
مسکن	۰/۰۹۵	۰/۲۷۵	۰/۳۰	۱/۴۷۹	۰/۰۰۰
شبکه‌معاپر	۰/۰۹۸	۰/۰۵۷	۰/۲۳	۲/۰۳۹	۰/۰۰۰
مکان‌گزینی	۰/۰۵۱	۰/۰۴۸	۰/۲۱	۰/۷۱۳	۰/۰۰۰
محیط‌زیست	۰/۱۱۰	۰/۰۶۱	۰/۳۰	۳/۲۹۴	۰/۰۰۰
کاربری اراضی	۰/۱۲۳	۰/۰۴۴	۰/۲۸	-۱/۸۴۰	۰/۰۰۰
مهاجرت	۰/۰۶۱	۰/۰۴۹	۰/۱۹	-۲/۵۰۸	۰/۰۰۰
اعتماد به دولت	۰/۰۵۹	۰/۰۵۵	۰/۱۶	۳/۸۷۲	۰/۰۰۰
رضایت از محیط	۰/۰۷۲	۰/۰۳۲	۰/۱۹	۳/۵۹۹	۰/۰۰۰
مشارکت‌پذیری	۰/۰۳۸	۰/۰۵۶	۰/۱۵	۵/۲۶۱	۰/۰۰۰
درآمدزایی	۰/۰۹۳	۰/۰۵۵	۰/۲۸	-۰/۹۱۰	۰/۰۰۰
سرمایه‌گذاری	۰/۰۸۱	۰/۰۴۱	۰/۲۳	-۲/۰۱۶	۰/۰۰۰
اشتغال در بخش غیر کشاورزی	۰/۰۴۵	۰/۰۳۳	۰/۱۵	۲/۳۷۸	۰/۰۰۰
اعتبارات	۰/۰۵۴	۰/۰۴۳	۰/۲۲	۱/۹۸۵	۰/۰۰۰

منبع: نتایج تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۹. میزان همبستگی سطح رضایت‌مندی

ضریب چندگانه همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعدیل شده	استاندارد اشتباه تخمینی
۰/۷۰۸	۰/۶۳۲	۰/۶۲۴	۰/۵۷

منبع: نتایج تحقیق، ۱۳۹۹

ضریب همبستگی ۰/۷۰۸ و ضریب تعدیل ۰/۶۳۲ محاسبه شد. به عبارت دیگر متغیرهای مستقل بیش از ۶۳ درصد از شاخص‌های رضایت‌مندی قابل تبیین است (جدول ۹).

بر اساس محاسبات صورت گرفته از طریق مدل تحلیل مسیر، محیط‌زیست و مسکن از مهم‌ترین عواملی هستند که تأثیر مثبت و مستقیمی بر سطح رضایت‌مندی روستاییان ناشی از اجرای طرح هادی داشته است.

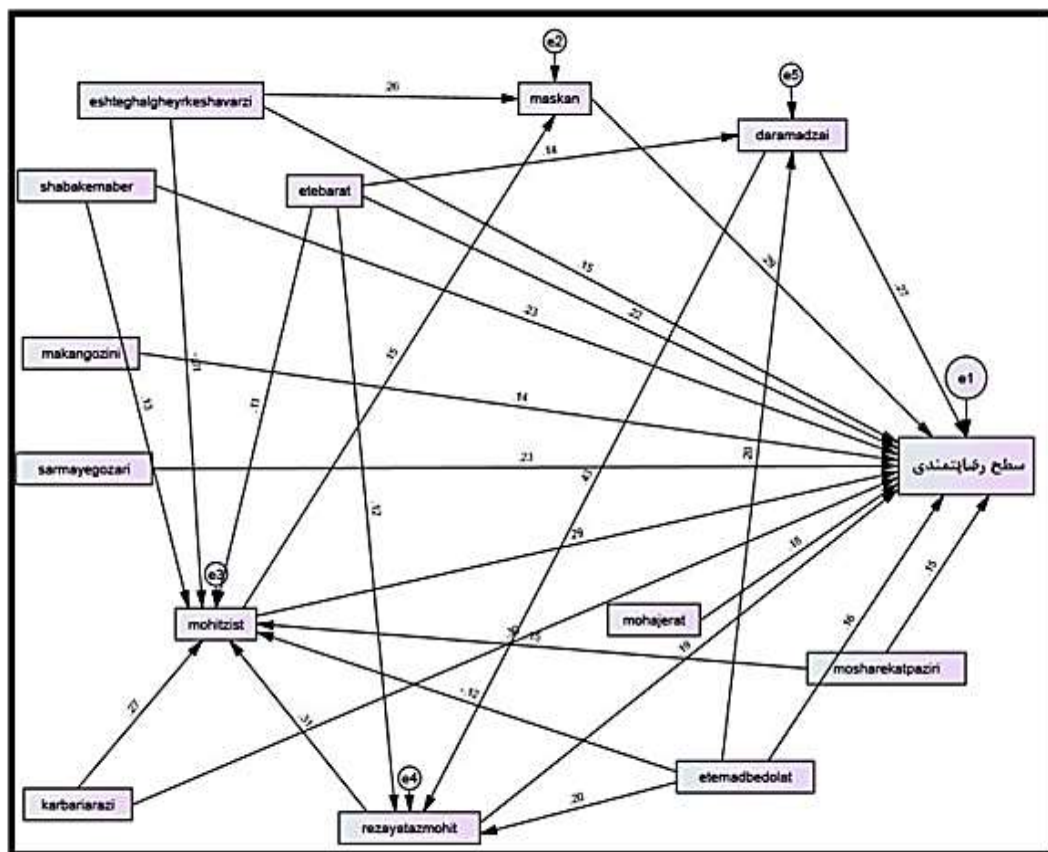
این ابعاد شامل مواردی چون، افزایش کیفیت مسکن از نظر مصالح به‌کاررفته و تجهیزات، انسجام بافت مسکونی (یکپارچگی بین ظاهر خیابان، کاربری‌زمین و ساختمان‌های روستا)، کاهش تراکم خانوار در واحد مسکونی (هر مسکن متعلق به یک خانواده)، بهسازی و مقاوم‌سازی مسکن، نظارت بر ساخت‌وسازهای جدید (اخذ پروانه ساخت از دهیاری)، جمع‌آوری و هدایت آب‌های سطحی از معابر روستا مانند ایجاد جوی‌های کناره خیابان، جمع‌آوری زباله، دفع فاضلاب

پس از سنجش بر ارزش تک‌تک شاخص‌ها به منظور تبیین سیستماتیک عوامل تأثیرگذار بر سطح رضایت‌مندی و نیل به مدلی جامع، از تکنیک چندمتغیری تحلیل مسیر در نرم‌افزار Amos استفاده شد و تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مورد بحث، در یک مدل مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور بر اساس پژوهش‌های انجام گرفته و نظریات موجود در این زمینه، مدل‌های مختلف طرح و اجرا شد که در نهایت مدل مندرج در شکل ۴ تأیید شد. میزان اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها بر متغیر وابسته از طریق تحلیل رگرسیون و تحلیل مسیر محاسبه شد که نتایج در جدول ۸ درج شده است. براساس نتایج تحقیق، متغیرهای مسکن، شبکه‌معاپر، مکان-گزینی، محیط‌زیست، کاربری اراضی، مهاجرت، اعتمادبه‌دولت، رضایت از محیط، مشارکت‌پذیری، درآمدزایی، سرمایه‌گذاری، اشتغال در بخش غیرکشاورزی و اعتبارات در سطح رضایت-مندی روستاییان مؤثر هستند. بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون،

روستایی، ایجاد و گسترش فضای سبز، کیفیت آبرسانی (وضعیت تأسیسات و شبکه آبرسانی مانند منابع آب و پمپاژها)، رعایت مقررات ایمن‌سازی در روستا برای کنترل سوانح طبیعی مانند کاهش اثرات مخرب سیل و زلزله هستند.

جدول ۱۰. تجزیه اثرات متغیرهای تبیین‌کننده سطح رضایت‌مندی

متغیر	تأثیر مستقیم	تأثیر غیرمستقیم	تأثیر کل
مسکن	۰/۳۰	۰	۰/۰۹۵
شبکه معابر	۰/۲۳	۰	۰/۰۹۸
مکان‌گزینی	۰/۲۱	۰	۰/۰۵۱
محیط‌زیست	۰/۳۰	۰	۰/۱۱۰
کاربری اراضی	۰/۲۸	۰	۰/۱۲۳
مهاجرت	۰/۱۹	۰	۰/۰۶۱
اعتماد به دولت	۰/۱۶	۰	۰/۰۵۹
رضایت از محیط	۰/۱۹	۰	۰/۰۷۲
مشارکت‌پذیری	۰/۱۵	۰	۰/۰۳۸
درآمدزایی	۰/۲۸	۰	۰/۰۹۳
سرمایه‌گذاری	۰/۲۳	۰	۰/۰۸۱
اشتغال در بخش غیرکشاورزی	۰/۱۵	۰	۰/۰۴۵
اعتبارات	۰/۲۲	۰	۰/۰۵۴
اشتغال غیرکشاورزی+مسکن	۰	۰/۰۷۵	۰/۰۷۵
اشتغال غیرکشاورزی+محیط‌زیست	۰	-۰/۰۰۳	-۰/۰۰۳
شبکه معابر+محیط‌زیست	۰	۰/۰۳۷	۰/۰۳۷
اعتبارات+درآمدزایی	۰	۰/۰۳۸	۰/۰۳۸
اعتبارات+محیط‌زیست	۰	۰/۰۳۲	۰/۰۳۲
اعتبارات+رضایت از محیط	۰	۰/۰۲۳	۰/۰۲۳
مشارکت‌پذیری+محیط‌زیست	۰	۰/۰۴۴	۰/۰۴۴
اعتماد به دولت+محیط‌زیست	۰	-۰/۰۳۵	-۰/۰۳۵
رضایت محیط+محیط‌زیست	۰	۰/۰۹۱	۰/۰۹۱
کاربری اراضی+محیط‌زیست	۰	۰/۰۷۸	۰/۰۷۸
اعتماد دولت+درآمدزایی	۰	۰/۰۵۴	۰/۰۵۴
اعتماد دولت+رضایت از محیط	۰	۰/۰۳۸	۰/۰۳۸
اعتماد دولت+رضایت از محیط+محیط‌زیست	۰	۰/۰۱۸	۰/۰۱۸

شکل ۴. خروجی حاصل از مدل تحلیل مسیر

طرح هادی روستایی اثرگذارند. منتهی با توجه به این شاخص‌ها موارد دیگری هم هستند که به صورت مستقیم تأثیر نمی‌گذارند بلکه به صورت غیرمستقیم با تأثیرگذاری بر شاخص دیگر و در نهایت بر سطح رضایت روستاییان تأثیر می‌گذارند که در جدول ۱۰ و شکل ۴ قابل مشاهده است. براین اساس، متغیرهای رضایت از محیط‌روستا و محیط‌زیست با تأثیرگذاری بر هم (۰/۰۹۱)، بیشترین تأثیر غیرمستقیم را داشته‌اند که نشان می‌دهد با انجام اقداماتی مانند هدایت آب‌های سطحی، جمع‌آوری زباله، دفع فاضلاب و کیفیت آبرسانی، میزان رضایت از محیط روستا و در نتیجه میزان رضایت از اجرای طرح هادی افزایش یافته‌است. کمترین تأثیر غیرمستقیم را متغیرهای همچون کاهش اعتمادبه‌دولت و محیط‌زیست (۰/۰۳۵-) داشته‌اند؛ که با کاهش مشارکت روستاییان در تهیه طرح هادی، موجبات تخریب محیط‌زیست را فراهم می‌آورد زیرا به نیازها و خواسته‌های مردم از جمله جمع‌آوری زباله، بهبود دفع فاضلاب و غیره توجه نشده‌است و در نهایت رضایت روستاییان را از اجرای طرح هادی کاهش داده است.

متغیر مستقل دیگر که در جایگاه بعدی قرار دارد، بُعد کاربری اراضی و درآمدزایی است که تأثیر مستقیم بر سطح رضایت‌مندی روستاییان دارد که شامل نحوه توزیع خدمات، مکان‌یابی مناسب انواع کاربری‌ها مانند مکان‌یابی گورستان، دفع آب‌های سطحی، محدود شدن ساخت‌وسازهای جدید در زمین‌های زراعی، توسعه امکانات و خدمات رفاهی زیربنایی، میزان توسعه کاربری بهداشتی_درمانی، میزان توسعه کاربری آموزشی و میزان توسعه کاربری فرهنگی_ورزشی، افزایش واحدهای کارگاهی و صنعتی، افزایش مراکز تجاری، افزایش فرصت‌های اقتصادی، کاهش مهاجرت جمعیت فعال به شهر و افزایش اشتغال زنان از طریق اجرای طرح‌های اشتغال‌زایی می‌شود. متغیرهای مستقل دیگر که به صورت مستقیم تأثیرگذار هستند، به ترتیب عبارتند از: سرمایه‌گذاری، شبکه معابر، اعتبارات، مکان‌گزینی، مهاجرت، رضایت از محیط، اعتماد به دولت، مشارکت‌پذیری و اشتغال در بخش کشاورزی است. این موارد را می‌توان موارد مهمی دانست که به‌طور مستقیم بر سطح تحقق‌پذیری رضایت‌مندی حاصل از اجرای

بحث و نتیجه‌گیری

طرح هادی روستایی از جمله طرح‌های کاربردی در زمینه برنامه‌ریزی توسعه روستا و فراهم کردن بستر تجدیدحیات و هدایت از نظر ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی است. با وجود هزینه‌های زیادی که برای طرح هادی صرف شده اما متأسفانه از یک سو نتوانسته در بُعد فضایی، بافت کالبدی منظمی به روستا ببخشد و از سوی دیگر، رضایت‌مندی مردم را کسب کند. بنابراین ارزیابی این طرح‌ها ضرورت دارد؛ تا چالش‌های آن مشخص شود و سپس با رویکرد جامع، طرح‌های در فضای روستا اجرا شود. از این‌رو، هدف اصلی تحقیق حاضر، ارزیابی و تحلیل میزان رضایت‌مندی روستاییان از عملکرد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی اجرای طرح‌های در دهستان دیوشل شهرستان لنگرود است. به‌منظور تعیین میزان رضایت مردم از عملکرد طرح هادی، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. پس از ترکیب نماگرها و ساختن شاخص، عدد ۳/۱ به عنوان حد متوسط در نظر گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای نشان داد که عملکرد ابعاد کالبدی، اجتماعی و اقتصادی طرح هادی در دهستان دیوشل از میانه نظری اهداف تحقیق، بیشتر بوده است که این امر نشان‌دهنده عملکرد مطلوب طرح هادی است.

براساس نتایج تحلیل مسیر و رگرسیون، در بعد کالبدی گویه‌های مسکن و محیط‌زیست (۰/۳۰) بیشترین عملکرد و مؤلفه مکان‌گزینی (۰/۲۱) کمترین عملکرد؛ در بعد اجتماعی گویه‌های کاهش مهاجرت و رضایت از محیط (۰/۱۹) بیشترین و مشارکت‌پذیری (۰/۱۵) کمترین عملکرد؛ و در بُعد اقتصادی، مؤلفه درآمدزایی با ضریب (۰/۲۸) بیشترین و مؤلفه اشتغال بخش غیرکشاورزی با ضریب (۰/۱۵) دارای کمترین عملکرد از نظر روستاییان بوده است. به طور کلی، بیشترین تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته به متغیرهای مسکن و محیط‌زیست (۰/۳۰) و کمترین تأثیر به مشارکت‌پذیری و اشتغال بخش غیرکشاورزی (۰/۱۵) اختصاص دارد. بدین ترتیب در تحقیق حاضر بُعد کالبدی اجرای طرح، بیشترین اثر اما بُعد اجتماعی دارای کمترین تأثیر بوده است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که میزان رضایت مردم از عملکرد اجرای طرح هادی روستایی، بیشتر از لحاظ کالبدی بوده است. نتایج مطالعات بهرامی و حیدری (۱۳۹۶)؛ بهرامی (۱۳۹۶)؛ حیدری مکرر و دیگران (۱۳۹۴)؛ یاسوری (۱۳۸۵) مطالب فوق را تأیید می‌کند. در رابطه با میزان رضایت مردم از عملکرد طرح‌های مذکور، در بُعد کالبدی، مؤلفه‌های مسکن و محیط‌زیست؛ در بُعد اجتماعی،

کاهش مهاجرت و بُعد اقتصادی، درآمدزایی بیشترین میزان رضایت‌مندی را به دنبال داشته‌اند.

بر اساس یافته‌های تحلیلی، اجرای طرح هادی در بُعد کالبدی نسبت به سایر ابعاد موفقیت نسبی داشته است. با توجه به هزینه‌هایی که برای اجرای طرح مذکور صرف می‌شود اما هنوز در مهم‌ترین هدف خود یعنی بهبود ساختارهای کالبدی، موفقیت لازم و باید را کسب نکرده است. از آنجایی که لازمه تغییر و بهبود ابعاد اقتصادی و اجتماعی، تغییرات کالبدی است؛ بنابراین باید ابتدا طرح‌های هادی به طور کامل اجرا و پروژه آن‌ها نهایی شوند تا شاهد بهبود ساختارهای اجتماعی-اقتصادی باشیم. عدم اجرای کامل طرح، موجب کاهش سطح رضایت ساکنان روستایی شده است. از طرفی عدم جلب مشارکت مردم در تهیه و اجرای طرح هادی و مقاومت آن‌ها برای همکاری و همچنین پیگیری نشدن آن از سوی نهادهای محلی موجب شده است که این پروژه به طور کامل عملی نشود و فقط در بعضی از محدوده‌های روستایی مورد مطالعه اثرات موفقیت‌آمیزی داشته باشد.

به منظور افزایش موفقیت طرح هادی و به تبع افزایش رضایت‌مندی روستاییان، لازم است ظرفیت‌سازی نهادی جهت افزایش سطح مشارکت عمومی روستاییان در تهیه و اجرای طرح توجه شود، طرح‌های ناقص بازنگری شوند، اعتبارات مالی کافی به این کار اختصاص داده شود، به قابلیت‌های روستا به منظور توسعه مراکز تعاونی، تمرکز سرمایه‌گذاری در بخش تولید، صنایع کوچک و نظایر آن توجه شود، شبکه حمل‌ونقل بهبود یابد و معابر تعریض شود، ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی مورد توجه قرار گیرند و در نهایت اجرای طرح مذکور در حداقل زمان ممکن انجام شود تا هزینه‌ها و نارضایتی مردم کاهش یابد. نتایج تحقیقات بهرامی (۱۳۹۶)؛ عنابستانی و حاجی‌پور (۱۳۹۲)؛ حیدری مکرر و همکاران (۱۳۹۴)؛ عظیمی و همکاران (۱۳۹۱)؛ ربیعی فر و حضرتی (۱۳۹۴)؛ کدیور و شوهانی‌نژاد (۱۳۹۴)؛ پورطاهری و همکاران (۱۳۹۱) و عنابستانی و همکاران (۱۳۹۲) مطالب فوق را تأیید می‌کنند.

منابع

اصغری لقمجانی، صادق و معصومی‌جشنی، مهدی (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت اجرای طرح‌های هادی و اثرات آن‌ها در روستاهای مرزی. فصلنامه علمی-پژوهشی جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۷(۱)، ۱۶۹-۱۸۷.

بهرامی، رحمت‌الله (۱۳۹۶). تحلیل اثرات کالبدی طرح هادی

حسینی‌حاصل، صدیقه (۱۳۹۰). تحلیل و ارزیابی اثرات اقتصادی اجرای طرح هادی در سکونتگاه‌های روستایی کشور. فصلنامه محیط و روستا، ۱۳۵، ۸۴-۷۱.

عظیمی، نورالدین، مولائی‌هشجین، نصراله و عاشقی، اردشیر (۱۳۹۱). بررسی اثرات کالبدی اجرای طرح‌های هادی روستایی از دیدگاه روستاییان، مطالعه موردی: شهرستان میاندوآب. نشریه چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)، ۱۹(۷)، ۳۷-۲۵.

عظیمی، نورالدین، و جمشیدیان، مجید (۱۳۸۴). بررسی اثرات کالبدی اجرای طرح‌های هادی روستایی، مطالعه موردی: غرب گیلان. نشریه هنرهای زیبا، ۲۲، ۳۴-۲۵.

علینقی‌پور، مریم و پوررمضان، عیسی (۱۳۹۳). ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان رشت. نشریه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۲۹، ۱۱۳-۱۰۱.

عنابستانی، علی‌اکبر، ریاحی، وحید و توفیقیان‌اصل، سیدفرج‌اله (۱۳۹۲). رویکردی بر اثرات بعد زیست‌محیطی اجرای طرح‌های هادی روستایی، مطالعه موردی: روستاهای شوسنی-ضامنی و بابامیدان. فصلنامه برنامه‌ریزی کالبدی-فضایی، ۱(۳)، ۸۸-۷۵.

عنابستانی، علی‌اکبر و حاجی‌پور، یزدان (۱۳۹۲). آثار اجتماعی و اقتصادی اجرای طرح‌های هادی در سکونتگاه‌های روستایی، مطالعه موردی: روستاهای شهرستان دنا. فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۳(۹)، ۲۶-۳.

کدیور، علی‌اصغر و شوهانی‌نژاد، معصومه (۱۳۹۴). بررسی اثرات اقتصادی، اجتماعی و محیطی حاصل از اجرای طرح‌های هادی در نواحی روستایی، مطالعه موردی: دهستان میش-خاص در استان ایلام. مجله علوم جغرافیایی، ۲۲، ۱۰۷-۸۸.

مرکز مطالعات و خدمات تخصصی شهری و روستایی، پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی جهاد دانشگاهی (۱۳۸۵). از سری متون تخصصی ویژه دهیاران، آشنایی با طرح‌های هادی و کنترل و نظارت بر ساخت‌وساز روستایی. مستی، رباب، شاهی، مهدی و خاجوی، وحید (۱۳۹۵). بررسی نارسایی‌های کالبدی سکونتگاه‌های روستایی با تاکید بر رویکرد سیستمی و توسعه‌پایدار، مطالعه موردی: روستای الماس. دومین کنگره بین‌المللی زمین، فضا و انرژی پاک. موسوی، میرنجف، پورآقایی، عبدالله، منوچهری میاندوآب، ایوب و محمدی، میرصادق (۱۳۹۳). ارزیابی اثرات طرح‌های

بر اساس میزان رضایت‌مندی جامعه روستایی، مطالعه-موردی: دهستان نگل شهرستان سنندج. نشریه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۲(۴)، ۷۷-۶۶.

بهرامی، رحمت‌الله و حیدری، عابد (۱۳۹۶). ارزیابی سطح رضایت‌مندی روستاییان از اجرای طرح هادی روستایی (مطالعه‌موردی: دهستان نگل شهرستان سنندج). نشریه مهندسی جغرافیایی سرزمین، ۱(۱)، ۱۲۳-۱۱۴.

پورطاهری، مهدی، رکن‌الدین‌افتخاری، عبدالرضا و عباسی، محسن (۱۳۹۱). ارزیابی عملکرد طرح‌های هادی روستایی در توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، مطالعه موردی: روستاهای نبوت و خوران شهرستان ایوانغرب. نشریه جغرافیا و پایداری محیط، ۵، ۳۶-۲۵.

پورطاهری، مهدی و نقوی، محمدرضا (۱۳۹۱). توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی با رویکرد توسعه‌پایدار (مفاهیم، نظریه‌ها، راهبردها). فصلنامه مسکن و محیط روستا، ۱۳۷، ۷۰-۵۳.

حیدری‌مکرر، حمید، جهانتیخ، حسنعلی و معصومی‌جشنی، مهدی (۱۳۹۴). ارزیابی میزان رضایت روستاییان از عملکرد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی طرح‌های هادی (مطالعه-موردی: روستاهای شهرستان نیمروز). فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، ۵(۴)، ۷۴-۵۷.

ربیعی‌فر، ولی‌الله و حضرتی، مجید (۱۳۹۴). تحلیل و ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی در بهبود ابعاد کالبدی-فضایی و محیطی کیفیت زندگی روستایی، مطالعه موردی: استان زنجان. فصلنامه برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)، ۲(۵)، ۱۳۸-۱۱۷.

رضایی، روح‌اله و صفا، لیلیا (۱۳۹۳). تحلیل اثرات اجرای طرح هادی روستایی با استفاده از مدل معادلات ساختاری، مطالعه موردی: شهرستان زنجان. مجله فضای جغرافیایی، ۴(۴۶)، ۱۷۱-۱۵۱.

سجاسی‌قیداری، حمدالله (۱۳۹۵). ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر کیفیت محیطی در مناطق روستایی، مطالعه -موردی: شهرستان رامیان-دهستان فندرک شمالی و جنوبی. نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی، ۲۰(۵۷)، ۱۷۳-۱۵۱.

شماعی، علی، احمدآبادی، فرشته و احمدآبادی، حسن (۱۳۹۳). ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر سکونتگاه‌های روستایی، مطالعه موردی: شهرستان نیشابور. مجله پژوهش و برنامه‌ریزی روستایی، ۳(۶)، ۸۸-۷۵.

عزیزپور، فرهاد، خلیلی، احمد، محسن‌زاده، آرمن و

مهندسی عمران، معماری و شهرسازی و مدیریت فرهنگی شهرها.

یاسوری، مجید (۱۳۸۵). ضرورت‌های اجرای طرح هادی روستایی برای کاهش مشکلات شهری. مجموعه مقالات کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، تهران.

Hedayati-Moghadam. Z.. Nouri. H. (2015). Sustainability Assessment of the Rural Areas Using Multi Attribute Decision Making Methods (Case Study: Villages of Falavarjan County). *Journal of Geography and Regional Development Spring-Summer* 13. 21 - 23.

Dalal-Clayton. B.. Dent. D.. & Dubois. O. (2000). Rural Planning in the Developing World with a Special Focus on Natural Resources: Lessons Learned and Potential Contributions to Sustainable Livelihoods. *International Institute for Environment and Development (IIED) Environmental*

هادی روستایی در توسعه سکونتگاه‌های روستایی استان آذربایجان غربی. نشریه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه-های انسانی، ۲۸، ۱۳۶-۱۲۳.

نجف‌زاده ساداتی، سیده‌مریم و دشتی‌شفیعی، علی (۱۳۹۵). بررسی اثرات طرح هادی بر سیمای روستا، مطالعه موردی: روستای سادات‌محله. همایش بین‌المللی افق‌های نوین در *Planning Issues* No. 20.

Udovč. A. (2007). Rural Space Planning as a Tool for Natural Resource Management in Slovenia. *Romanian journal of economic forecasting*.

Liu. Y. S. (2007). Rural transformation development and new countryside construction in eastern coastal area of china. *Actageographicasina*, 62 563-570.

Râmniceanu. I.. Ackrill. R. (2007). EU rural development policy in the new member states: Promoting multifunctionality?. *Journal of Rural Studies* 23 4.